

Система соціального захисту дітей з інвалідністю в Україні має низку позитивних аспектів, зокрема нормативно-правову базу та розвиток інклюзивної освіти. Однак фінансові обмеження, проблеми доступності та нестача спеціалізованих послуг є ключовими викликами. Для підвищення ефективності соціального захисту необхідні комплексні реформи, спрямовані на покращення якості послуг та створення рівних можливостей для всіх дітей з інвалідністю.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996р. zakon.rada.gov.ua. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 13.03.2025).
2. Дубич К. В. Сучасна система надання соціальних послуг в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 3. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=821> (дата звернення: 12.03.2025).
3. Кандиба С. Поняття адміністративно-правового захисту осіб з інвалідністю в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 1, с. 101-105. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.1.18>. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/1/19.pdf> (дата звернення: 13.03.2025).
4. Соболев Є. Захист прав і свобод інвалідів через призму реалізації людиноцентристського підходу в діяльності органів публічної влади. Підприємництво, господарство і право. 2022. № 4, с. 120-123. URL : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/4/25.pdf> (дата звернення: 14.03.2025).
5. Тюття О.В. Проблема вдосконалення системи надання соціальних послуг людям з обмеженими можливостями. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. Збірник наукових праць. 2019. № 6(8). URL: <http://ap.uu.edu.ua/article/146> (дата звернення: 13.03.2025).
6. Смирнова І.І. Дослідження проблем соціального захисту людей з інвалідністю. Вісник економічної науки України. 2020. №2. С. 105-111. URL: DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2\(39\).105-111](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.2(39).105-111).

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Іванісов Олег Вікторович

к.е.н., доцент

Кафедра соціальної економіки

Вілотієвич Олександра Мітарівна

здобувачка вищої освіти 4 курсу

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

В умовах нестабільності, кризових явищ та війни в Україні важливим завданням уряду є залучення різних соціальних груп до підтримки та відновлення стабільності національної економіки. Особливу роль у цьому процесі відіграє молодь як найбільш креативна та ініціативна частина суспільства. Державна підтримка та соціальний захист молодого покоління є

стратегічним пріоритетом для збереження трудового потенціалу країни. Саме тому тема дослідження є надзвичайно актуальною, зважаючи на сучасні виклики.

Соціальний захист молоді – це система державних, правових, економічних і соціальних заходів, спрямованих на забезпечення гідного рівня життя, соціальної безпеки, рівних можливостей та підтримки молодого покоління. Він охоплює механізми правового регулювання, матеріальної допомоги, гарантій у сфері освіти, праці, охорони здоров'я та житлової політики [1].

Соціальний захист молоді ґрунтується на таких ключових принципах [5]:

доступність – гарантування молодим людям рівного доступу до соціальних послуг та державної підтримки;

цільова спрямованість – підтримка насамперед вразливих категорій молоді (сироти, малозабезпечені, особи з інвалідністю, ВПО);

комплексність – поєднання заходів у сфері освіти, працевлаштування, медицини та соціальної адаптації;

партнерство – взаємодія держави, бізнесу, громадських організацій та міжнародних інституцій у забезпеченні соціальних гарантій для молоді.

Система соціального захисту молоді охоплює такі напрями [2]:

1. Економічний захист та забезпечення зайнятості: надання пільг для роботодавців, які працевлаштовують молодь; програми підтримки молодіжного підприємництва та стартапів; допомога у працевлаштуванні через державні центри зайнятості; забезпечення гідного рівня мінімальної заробітної плати для молоді.

2. Соціальні гарантії та підтримка вразливих груп: соціальні стипендії та пільги для студентів із малозабезпечених сімей; державні програми забезпечення житлом для молодих сімей; надання фінансової допомоги молоді з числа сиріт та ВПО.

3. Охорона здоров'я та соціальне страхування: безкоштовне або пільгове медичне обслуговування для студентів та молоді з особливими потребами; розвиток програм психосоціальної підтримки та реабілітації; медичне страхування для молодих працівників та студентів.

4. Освітні програми та підтримка молодіжного розвитку: безкоштовна або пільгова освіта для окремих категорій молоді; стипендіальні програми для обдарованих студентів; гранти на навчання та стажування за кордоном; розвиток програм професійного навчання та перекваліфікації.

5. Соціальна адаптація та культурний розвиток: підтримка молодіжних організацій та громадських ініціатив; розвиток спортивних, культурних та творчих програм; запровадження програм соціальної інтеграції молоді з інвалідністю.

Соціальний захист молоді забезпечується через взаємодію держави, бізнесу, громадських організацій та міжнародних інституцій [6]:

держава – формує політику, створює закони, фінансує соціальні програми;

громадські організації – підтримують молодіжні ініціативи, проводять тренінги та соціальні заходи;

бізнес – реалізує корпоративні програми соціальної відповідальності;

міжнародні організації (ООН, ЮНІСЕФ, ЄС) – фінансують грантові та освітні програми.

Система соціального захисту молоді є важливим механізмом формування стабільного та успішного суспільства. Вона має бути комплексною, доступною та спрямованою на створення умов для всебічного розвитку молодого покоління. Особливу увагу необхідно приділяти соціальному захисту вразливих категорій молоді, забезпеченню зайнятості, розвитку освіти та охорони здоров'я [3].

Соціальний захист молоді є важливою складовою державної політики, спрямованої на створення умов для соціальної адаптації, професійної реалізації та покращення добробуту молодого покоління. В умовах війни, економічної кризи та трансформаційних змін в Україні система соціального захисту молоді стикається з численними викликами, які потребують комплексного вирішення.

У цьому аналізі розглянуто основні проблеми функціонування соціального захисту молоді в Україні, а також перспективи його вдосконалення.

Основні проблеми соціального захисту молоді в Україні.

1. Недостатність фінансування соціальних програм: хронічний дефіцит державного бюджету, що обмежує можливості фінансування молодіжних програм; нестача коштів на реалізацію соціальних гарантій (пільги для студентів, підтримка молодіжного підприємництва, житлові програми тощо); залежність від міжнародних донорів, що створює ризики при зміні геополітичної ситуації.

2. Високий рівень молодіжного безробіття та трудова міграція: складність працевлаштування молоді без досвіду роботи, відсутність програм адаптації на ринку праці; низький рівень заробітних плат, що змушує молодь шукати роботу за кордоном; нелегальна зайнятість та відсутність соціального страхування, що ускладнює доступ до соціального захисту; слабка підтримка молодіжного підприємництва через відсутність доступних кредитних програм та податкових стимулів.

3. Проблеми доступу до якісної освіти та професійної підготовки: нерівний доступ до якісної освіти через регіональні диспропорції; недостатнє державне фінансування стипендій та грантів для молоді; відсутність тісного зв'язку між освітою та ринком праці, що призводить до невідповідності отриманих знань вимогам роботодавців; слабка система перекваліфікації та професійного навчання для молоді, яка змінює сферу діяльності.

4. Відсутність ефективної житлової політики для молоді: недоступність житла через високі ціни на нерухомість та оренду; неефективність молодіжних житлових програм, таких як «Доступне житло» та «Молодіжне кредитування»; відсутність державних гарантій щодо іпотечного кредитування для молоді.

5. Проблеми соціального захисту вразливих категорій молоді: недостатня підтримка молоді з числа сиріт, ВПО, осіб з інвалідністю; брак фінансування реабілітаційних програм для молоді, яка постраждала від війни; слабка психологічна підтримка та соціальна адаптація молоді, яка пережила стресові ситуації.

6. Низька ефективність державної молодіжної політики: неефективна взаємодія між державними органами, профспілками та бізнесом у питаннях соціального захисту молоді; бюрократичні бар'єри у процесі реалізації

молодіжних програм; відсутність дієвих механізмів громадського контролю за реалізацією державної молодіжної політики.

Перспективи вдосконалення системи соціального захисту молоді в Україні [4]:

1. Збільшення державного фінансування молодіжних програм: розширення державного бюджету на підтримку молодіжних ініціатив; залучення міжнародної технічної допомоги для розвитку соціальних програм; впровадження механізмів державно-приватного партнерства у сфері молодіжного захисту.

2. Розвиток програм сприяння зайнятості молоді: запровадження державних стимулів для роботодавців, які наймають молодь без досвіду; створення системи наставництва та стажування для випускників; спрощення умов для відкриття молодіжного бізнесу через податкові пільги та мікрокредитування; розширення можливостей дистанційної зайнятості та цифрових професій для молоді.

3. Підвищення доступності освіти та професійної підготовки: реформа освітньої системи з урахуванням потреб ринку праці; збільшення кількості державних грантів і стипендій для студентів; розвиток дуальної освіти (поєднання навчання з практичною діяльністю); підтримка програм безперервного навчання та перекваліфікації.

4. Вдосконалення житлової політики для молоді: запровадження довгострокових іпотечних програм із низькими відсотковими ставками; розширення програм державного фінансування оренди житла для молоді; спрощення процедури отримання житла для молодих сімей.

5. Розширення соціального захисту вразливих категорій молоді: створення спеціальних програм реабілітації для молоді, яка постраждала від війни; забезпечення молоді з інвалідністю належними умовами для навчання та працевлаштування; посилення підтримки внутрішньо переміщених осіб (ВПО) через надання соціального житла та фінансової допомоги.

6. Підвищення ефективності державної молодіжної політики: оптимізація управлінських структур, що відповідають за молодіжну політику; посилення громадського контролю за реалізацією молодіжних програм; забезпечення прозорості у виділенні коштів на соціальні ініціативи.

Система соціального захисту молоді в Україні потребує комплексного реформування. Основні проблеми пов'язані з недостатнім фінансуванням, високим рівнем безробіття серед молоді, низькою доступністю освіти, відсутністю ефективної житлової політики та слабкою підтримкою вразливих категорій.

Перспективи вдосконалення системи включають збільшення фінансування соціальних програм, стимулювання працевлаштування, покращення освітніх можливостей, створення доступних житлових програм та посилення державної молодіжної політики.

Комплексний підхід до вирішення цих питань дозволить створити ефективну систему соціального захисту молоді, що сприятиме розвитку людського капіталу та стабільності країни в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Баняс С. М., Хомко Л. В. Соціальне забезпечення молоді: окремі аспекти. Актуальні проблеми реформування законодавства про працю та у сфері соціального захисту: збірник тез доповідей учасників науково-практичного семінару (21 травня 2020 року). Львів : ЛьвДУВС, 2020. 219 с
2. Маліков В. В. Державна політика соціального захисту молоді в Україні. Економіка та держава. 2018. № 2. С. 154–155.
3. Вовчук В. Питання правової регламентації соціального захисту молоді в Україні. Правова система України в умовах європейської інтеграції: погляд студентської молоді: Збірник тез доповідей I Міжнародної студентської наукової конференції. Тернопіль, 2021. С. 23–26.
4. Співак Я., Співак Л., Івкова О. Реалізація державної політики із соціального захисту прав молоді України: реалії та перспективи. Гуманізація навч.-вихов. процесу: зб. наук. пр./ Донбас. держ. пед. ун-т. Харків, 2022. № 1(99). С. 144–151.
5. Казанчан А. А. Види соціального забезпечення громадян в Україні: проблемні питання. Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Збірник наукових праць. 2020. № 3. С. 11–20.
6. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 року № 1533-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>.